

Slovenski dom

Poština plačana v gotovini

Cena Din 1--

Šter. 23

U Ljubljani, 29. januarja 1936

Leto 1.

Z vsega sveta prihajajo poročila, kako so milijoni poslušali slovesnost

Ues svet je slišal kraljev pogreb

London, 29. jan. Včerajšnje slovesnosti pri pogrebu, kakor je bilo že javljeno, so prenašale vse britanske radijske postaje. Prenos je bil tehnično tako popoln, da je le slovesnosti v resnici poslušal ves svet in da so podaniki angleškega imperija lahko slišali ihenje svojih sodržavljancev, ki so se pogrebu udeležili osebno. Od vsepovsod prihajajo poročila o odličnih sprejemih po radiu, tako iz Evrope, kakor iz Severne in južne Amerike, iz severne Afrike, iz Japonske, iz Mandžukua in od drugih. Pol ure po pogrebu je že londonska postaja za oddajanje slik prinašala film o pogrebnih svečanostih. Vsa ta dejstva dokazujejo silno notranjo enotnost angleškega imperija, ki se po kaže docela samo ob takih prilikah.

Kdo je bil v sprevedu

Vreme je bilo vse do pogreba tudi v Londonu mrko in megleno. Ko pa je spreved zapustil cerkev, je nenadno posijalo sonce, tako, da je vsa slovesnost potekla ob najlepšem vremenu. V sprevedu so šli ne le oficijelni zastopniki Anglije in drugih držav, marveč zastopniki vseh stanov in vseh slojev v angleški državi. Tako je veliko pozornost vzbudila skupina smučarjev, ki so se udeležili pogreba kar v svojih dresih, ker so prišli naravnost z gora.

Kresta pod zastavo

Kresta, katero so peljali mornariški strelci, je ležala na lafeti in je bila pokrita z angleško zastavo in okrašena s kraljevskimi insignijami. Spreved je bil dolg več kakor miljo in so ga v vsi dolžini spremljali kraljevi gardni konjeniki. V presledkih ob poti, po kateri je šel, so bile postavljene vojaške godbe, ki so igrale žalostinke. V Španiji so stali oddelki čet iz posameznih angleških dominijonov in zastopstva 28 regularnih požgov angleške kopne armade. V sprevedu so pa šla vrhovna poveljstva vseh oddelkov angleške vojske, mornarice in letalstva, vsi šefi generalnih štabov teh posameznih panog angleške armade in vrhovni poveljniki kolonijalnih čet. Močno je bilo tudi zastopstvo angleške trgovske mornarice.

Kraljica gre za kresto

Takoj za kresto so nesli kraljevo zastavo, za njo pa je stopal Kralj Edvard, potem kraljica Mary

v spremstvu norveške kraljice, sestre pokojnega kralja in vojvodinje Yorske. Za tem so šli kralji in vladarji inozemskih držav. Za temi so stopali poslaniki, ministri in visoki komisari angleških mandatarnih ozemelj, ki so dospeli v London po večini z letali. V naslednjem oddelku so šle dame z angleškega dvora ter soproge tujih vladarjev, tako kraljica Viktorija Španska, vojvodinja Gloucesterska, vojvodinja Kentska ter druge. Tem so sledili člani inozemskih vlad. Za njimi je oficijelni del spreveda zaključila kraljeva gardna konjenica, za

katero so stopale brigade londonske policije in gasilcev.

Millijoni ljudi

Ni mogoče presoditi, koliko ljudi je prisostvovalo pretesljivemu sprevedu. Množice, ki so se nagrnile na ceste, po katerih je stopal spreved so bile tolike, kakor jih London še ni videl. Sodijo, da je bilo po teh cestah zbranih več kakor 2 milijona gledalcev, ki so z glasnim ihenjem sledili pogrebnim svečanostim.

Angleška kraljeva garda pri pogrebu

Protestanti hočejo izrabiti abesinsko vojno

Spletke proti kat. cerkvi

Tuje vojaške misije in Rdeči križ odhajajo

Džibuti, 29. jan. Rp. Včerajšnji poziv abesinske vlade in cesarja, naj bi Abesinci darovali prostovoljno zlato in drago kamenje, ni nalezal na tako velik odziv, kakor se je splošno pričakovalo. Prvi naval, s katerim so se ljudje hoteli oddolžiti temu proglasu, je bil bolj oficijelnega značaja, pozneje pa je to navdušenje upadlo. Poznaveči abesinskih razmer trdijo, da je to treba pripisovati dejstvu, da Abesinci svojemu cesarju zamerijo njegovo veliko premoženje in da spravljajo zadnji poziv v zvezo z njegovimi privatnimi težnjami. Res pa je, da ima ta poziv svoje razloge v tem, da so zadnje čase abesinske finance dokaj oslabele. Presenečenje vzbuja vest, da abesinski trgovci čedalje bolj nalagajo svoje srebro v inozemstvu in da je prav zadnje dni šlo za pol milijona tolarjev iz države. Abesinski denar je naložen predvsem v angleških, švedskih in švicarskih bankah.

Misijonarji odhajajo

Addis Abeba, 29. jan. Veliko razburjenje je danes zbudila v prestolnici in med vsem abesinskim katoliškim prebivalstvom nenadna vest, da

je guverner angleške Somalije poklical katoliške misijonarje iz Djidjige. Storil je to pod pretvezo, da se boji za njihovo življenje, češ, da je ta misijonska postaja izpostavljena italijanskim zračnim napadom. Kljub temu, da vest zveni neprijetno, je pa vendar resnična, čeravno se zdi, da bi angleški guverner kaj takega ne mogel storiti. Misijonarji, ki so vodili misijon na tej postaji, so namreč kapucini z otoka Malte in so v političnem oziru angleški podložniki. Zaradi tega je guverner mogel na zunaj opravičiti svoje dejanje. V resnici pa je stvar docela drugačna.

Spletke protestantov

Ta odpoklic misijonarjev ni drugega, kakor plod čisto navadne nepoštenne konkurence protestantovske cerkve, ki bi se rada na račun sedanjih abesinskih zmed in na račun angleškega pokroviteljstva vgnezdila v Abesiniji, ki je bila do sedaj za kakršnokoli protestantovsko prodiranje zaprta in se je le nekaterim katoliškim misijonarjem posrečilo, da so ustanovili z velikimi žrtvami nekaj misijonskih postaj. Jasno je, da je katoliška cerkev zaradi tega imela tako privilegirano stali-

šče. Zadnje čase so katoliški misijonarji v Abesiniji dosegli velike uspehe in je razumljivo, da so ti uspehi zelo bodili protestante, ki niso mogli v Abesinijo prodreti ne z denarjem, ne s podporo angleške vlade.

Belgijski polkovnik izjavlja

Asmara, 29. jan. V tukajšnjih krogih je zbudil veliko pozornost odhod belgijskih misijonarjev in polkovnika Reula iz Abesinije. Reul je, kakor znano, poglavar glasovite druge švedske vojaške misije. Polkovnik se je vrnil v Belgijo na poziv svoje vlade, ki je smatrala za neumestno, da bi belgijski vojaški instruktorji še nadalje ostali pri abesinski vojski. Po njegovi izjavi bo v najkrajšem času odpotovalo še drugih pet članov belgijske vojaške misije. V ozadju tega odhoda pa tiči dejstvo, da so Belgijci težko prenašali navzočnost angleških častnikov, ki so zadnje čase prišli k abesinski armadi. Tudi ti verjetno ne marajo, da bi abesinska vojska dobivala strategična navodila od koga drugega kakor od Angležev. Z druge strani pa poročajo, da je prišel na čelu novega, toda po narodnosti nedoločenega vojaškega odposlanstva

Svet v dogodkih

Diktatura v Egiptu?

Iz Kaira: Vladna kriza še ni rešena. Stranka Valda, ki ji načeljuje Nahas paša, zahteva kljub kraljevim stremeljem, da bi se sestavila koncentracijska vlada, mandat za vlado za sebe. Tej zahtevi se odločno upira tudi Anglija. Kraljev pooblaščenec je izjavil, da bo radi trdovratnega odpora Mahas paše kralj prisiljen imenovati nevtralnno vlado z diktatorskimi polnomočji.

10.000 oslabele pri pogrebu angl. kralja

London, 29. jan. Pri včerajšnjem sprevedu pokojnega kralja Jurija V. je potrebovalo zdravniške pomoči 10.000 oseb, katerim je prišlo slabo. Resnejšega smrtnega primera dozdaj ni bilo nobenega, ker so brezhibno delovale posebne ambulance in je bila zdravniška služba urejena nad vse točno. Angleži so porabili izkustva od zadnjega velikega narodnega slavlja ob priliki srebrne poroke pokojnega kralja.

Nemški Rdeči križ v Abesiniji

Addis Abeba, 29. jan. Rp. Danes je na severno fronto dospela misija nemškega Rdečega križa, ki bo ostala pri Abesinskem glavnem stanu na severni fronti. Voditelja ekspedicije in vrhovnega zdravnika je sprejel cesar v posebni avdijenci in mu izrazil svojo priščrno zahvalo.

Novo aretacije v Belgaciji

Iz Sofije: Sofijska policija je izvršila po vsem mestu nešteto preiskav in aretacij. Aretirani so bili uglednejši pripadniki bivših strank, katere dolži policija, da so po mestu in ostali deželi razširjali letake, v katerih se napada vlada.

Po nemirih v Siriji

Iz Jeruzalema: Veliki Muftija se je postavil na belo arabskega pomožnega odbora v Palestini za žrtve sirskega neredov. Po vesteh časopisja so prišle v Haifo železne mreže, ki bodo zapre luko proti neprijateljskim napadom. V nekaterih delih Palestine se čuti ojačena komunistična propaganda, ki hoče sirske neredne prenesti v Palestino.

Romunija se oborožuje

Iz Bukarešte: Ministrski predsednik Talarescu je izjavil zastopnikom časopisja, da se bo Romunija z ozirom na težko situacijo v Evropi, začela še hitreje oboroževati.

Neurje

Iz Pariza: Nad Brestom je divjal strahovit vihar in neurje, ki je napravil v tamkašnji luki strahovito škodo. Dva človeka sta utonila.

v Addis Abebo bivši nemški polkovnik Oesterreich in sicer preko Angleških kolonij. Novica z ozirom na angleške politične tendence v Abesiniji pač ne potrebuje nobenega drugega razlaganja.

Protestantje napadajo

Addis Abeba, 29. jan. Abesinski dnevnik »Berahan Euna Solama« je v zadnjih številkah objavil ponatis švedskih protikatoliških člankov, ki so zandje čase izhajali v stochołmskem časopisju. Ti članki napadajo Vatikan zaradi tega, ker ni pristopil k sankcijski politiki Zveze narodov. Abesinski list, ki ima napol uraden značaj, nič ne štedi z grožnjami na račun katoliških misijonov v Abesiniji. Zato je vneto, da bo malo števil abesinskih katoličanov kaj kmalu izpostavljeno napadom in preganjanjem s strani abesinske vlade. Najbolj žalostno pa je dejstvo, da ta odpor ni prišel od Abesincev samih, temveč da so ga izzvale anglikanske spletke.

Useučiliška policija v Belgradu

Belgrad, 29. jan. m. Po vzoru vseučilišč v Chambridgeu in Oxfordu je belgrajsko vseučilišče uvedlo vseučiliško stražo, ki bo imela nalogo vzdrževati red na vseh fakultetah te univerze, kakor tudi na filozofski fakulteti v Skoplju in juridični fakulteti v Subotici. Vseučilišče je uvedlo to stražo radi tega, ker so njene oblasti uvidele, da je nemogoče na drugačen način rešiti vprašanje dijaških nemirov, ki so se ponavljali zadnja štiri leta na univerzi, pri katerih je bilo mnogokrat tudi poškodovano vseučiliško premoženje. Glede uvedbe straže je rektor univerze dr. Corović pozval častnike, ter jim podal potrebna pojasnila. Med drugim je izjavil, da se je ob priliki raznih neredov na univerzi ugotovilo, da so pri teh sodelovali tudi neakademiki. Tako so vseučiliške oblasti ugotovile, da je bil celo član odbora Združenja tehnikov in akademске menze neki Hukelič, ki nima niti dovršene nižje gimnazije. Uvedbo posebne

vseučiliške straže je narekovala tudi potreba, da so ob priliki nemirov morali klicati na pomoč policijo. Radi tega je bilo potrebno, da ima vseučilišče svojega čuvarja reda in varnosti, ki bi preprečil in prehitel vsako zlo. Ti stražarji bodo posebej zato vzgojeni. Na vprašanje, če na ta način ne bo ohranjena avtonomija vseučilišča, je rektor dejal: »Ravno obratno, avtonomija se bo ravno ohranila.«

Vseučiliški stražarji so organi vseučilišča in ti bodo rušilec nereda na posameznih fakultetah prijavljali dekanom, ta pa meni. Vseučiliške oblasti bodo ukinile semester vsem dijakom one fakultete, na kateri bi se pojavil kak nered.

Pri glasovanju, ali naj se uvede ta straža, ki bi nosila tudi posebne uniforme, je glasovalo 50 profesorjev za in samo 8 proti. Glede vseučiliške straže je izdelan poseben pravilnik, ki ima 12 členov.

Nastopna izjava franc. vlade

Pariz, 29. jan. Vlada g. Sarauta se bo predstavitela parlamentu na prihodnjem zasedanju, ki se bo pričelo v četrtek. V bistvu so že znani obrisi te izjave, ki bo imelo predvsem gospodarski poudarek. Izjava bo povedala predvsem to, da Sarautova vlada odločno vztraja na stališču, da je treba ohraniti in z vsemi sredstvi braniti sedanjo pariteto

franka. Za to bo vlada uporabila vsa finančna in moralna sredstva, ki so ji na razpolago. Druga točka izjave bo vsebovala odločno prepričanje nove vlade, ki hoče za vsako ceno ohraniti v Evropi mir in sicer na podlagi sodelovanja z Društvom narodov. V tem oziru bo vlada šla po stopinjah vseh svojih prednic, da bo kljub temu polagala vso

U Grčiji vlada Sofulis-Tsaldaris?

Atene, 29. jan. Notranje ministrstvo je včeraj zvečer razglasilo končni izid nedeljskih volitev v Grčiji. Slika bodočega parlamenta je sledeča: Tsaldaris 69 poslancev, Kondilis-Teotokis 63, Metaksas 7, Codamanis 4, liberalci 127, neodvisni liberalci 3, Krete 3, republikanci 7, agrarci 4, neodvisni iz Epira 1, komunisti 15 poslancev. Če seštejemo število mandatov posameznih po programu sorodnih si skupin, je razmerje sil sledeče: protivenzelistična skupina 143 mandatov, venzelisti 142 mandatov in komunisti 15 mandatov.

Atene, 29. jan. Končni rezultat nedeljskih volitev je, kakor se je pričakovalo, pokazal, da so sile venzelistov in antivenzelistov močno izenačene ter bo mogoče edini izhod s sestavo koalicijske vlade narodne sloge. Kot bodoči ministrski predsednik take vlade se navaja sedanji predsednik Demerdzis. Vendar so se pojavili tudi glasovi, da bo kralj Jurij podelil mandat za sestavo vlade Sofulisu kot predstavniku najmočnejše parlamentarne skupine. Proti taki kombinaciji pa so že

vstali kondilisti in drugi ekstremni monarhisti, ki zahtevajo homogeno vlado monarhističnih elementov brez venzelistov. Zdi se pa, da monarhistom ne bo uspelo na ta način priti na vlado, ker je Tsaldaris zelo naklonjen koaliciji z liberalci, s čemer bi ta vlada dobila v parlamentu absolutno večino in možnost dela. Boje se pa, da bi se radi odpora Kondilisa proti taki vladi v Grčijo nasečili stari strankarski preprič, pravzaprav stanje, kakršno je našel kralj Jurij ob svojem povratku v domovino.

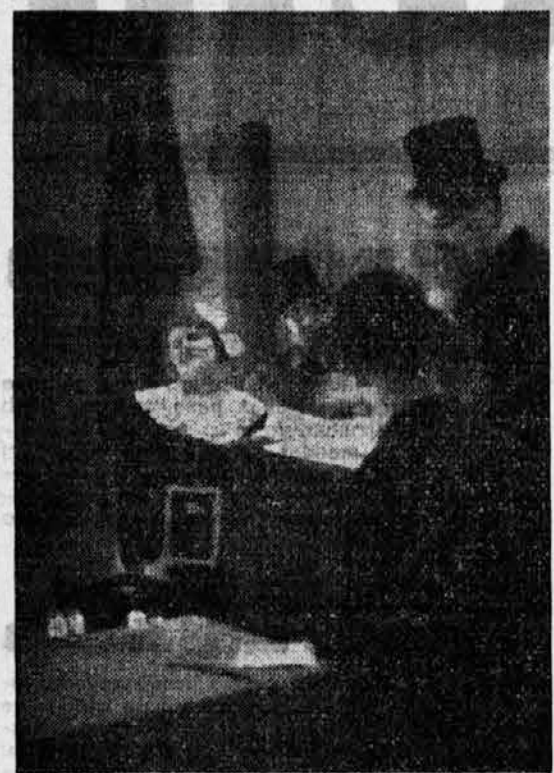
Samomor v policijskem zaporu

Maribor, 29. januarja.

Sinoči je stražnik na glavnem kolodvoru ustavil neznanega moškega, ki je imel pri sebi lovsko puško. Ko ga je vprašal za orožnim listom, se je izkazalo, da ga mož nima. Radi tega je stražnik neznanca napovedal aretacijo in ga odvedel na policijo. Tam so pri preiskavi našli pri možu še dva revolverja in ugotovili, da je aretiranec 52letni vinčar Ferdinand Majcenovič iz Frama, ki so ga že dolgo imeli na sumu kot prebrisane lovškega tatuta. Majcenoviča so zaprli v policijske zapore. Ko pa je danes zjutraj stražnik odprl Majcenovičovo celico, je na svoje začudenje našel Majcenoviča obesenega na železni peči. Takoj poklicana komisija je ugotovila, da si je Majcenovič pomoči spletel iz cunji, ki jih je imel v čevljih, vrv, ter se nato z njo obesil na peč.

Brucovski večer v dvorani Delavske zbornice

Brucovski večeri, ki jih prireja Akademski zveza v Ljubljani, postajajo ena najbolj privlačnih prireditve naših akademikov. Iz leta v leto se te prireditve izpopolnjujejo in zato ni čuda, če ob enem s tem narašča tudi poset. Tako so sinoči

Težko vprašanje

dvorano Delavske zbornice do zadnjega kotička napolnili člani katoliškega akademika starešinstva, akademiki in zlasti številni bruci.

Večer je otvoril predsednik Akademski zveze Janez Erjavec, ki je pozdravil predvsem podbana dr. Stanka Majcena, ki je zastopal zadržanega bana dr. Marka Natlačena, dalje ministra n. r. dr. Andreja Gosarja, šefa apelacije dr. Vladimira Golio kakor vse ostale starešinarje, tovariše in zlasti novince in novinke, katerim je večer veljal.

„Magnificenca brucorum“

Z velikimi ceremonijami se je nato povzpela na oder izpraševalna komisija, ki je že s svojo zunanjostjo kazala na velik respekt, ki ga mora vzbuditi v novincu pogled na stroge profesorje obraze. Kotledro je zasedel sam »magnificenca brucorum«, na levi sta zavzela mesto strokovnjaka forenzične psihopatologije, na desni pa zagovornik brucov Ras Gukša ter Bruc-major z bridko sabljo.

Razven Bruc-majorja so vsi člani komisije bili primerno opremljeni s cilindri, fraki in dolgimi cigarami. Pred izpraševalno katedro je stal šaf vode, poleg njega pa kozarec, da je tako novinec imel pred očmi, s čim si sme gasiti žejo, dokler ne položi izpita.

„Dum-dum krogle...“

Drugača za drugim je nato »magnificenca brucorum« pozival pred katedro posamezne bruce in bruculje. In padala so vprašanja, da so se ubo-

gim izpraševalcem kolena šibila. Kdor pa se je hotel pokazati prejunaskega, mu je Bruc-major s svojim nastopom odkupil odvisno korajžo. Vprašanja, ki so se vrstila, so bila res taka, da je mogel odgovoriti le malokdo. »Kako se prebiva na nemški gosposki in gospi (gos-pod, gos-pa)«. Ko je bruc zaman ugibal na vse mogoče načine, mu je pomagal forenzični psihopatolog: »Gans-unter, Gans aber«. »Kdaj postanejo krogle dum-dum«. — »Tedi, kadar prodirajo skozi glave brucov«. »Kaj Skot najprej naredi, če mu ponoči umre žena«. — »Tako poruka služkinjo in ji pove, da je treba jutraj skuhati samo eno kavo«. Padala so seveda še bolj zabeljena vprašanja in odgovori, pa pravijo, naj kronika o tem raje molči.

Kovačev študent

Ko je bilo izpraševanje končano in ko so dobili bruci in bruculje svoje diplome, so akademiki vpriporili »Kovačevega študenta«. Ko je zaigral klavir koracnico, sta prekoračila na oder dva nosača in Bruc-major. Prvi je nosil lestvo, drugi napis, ki

Pred komisijo

ga je pritrtil na lestvo, tretji pa je napis precital in povedal, da se začne predstava v kmečki sobi. Pred drugim dejanjem so nabili na lestvo napis, da je to prostor pred gostilno, tretje dejanje pa je bilo v kovačnici. Dasi je bila predstava pripravljena z največjo naglico — saj je bila prva vaja predpoldne, generalna pa popoldne — je bila prav posrečena in je dobro uspela.

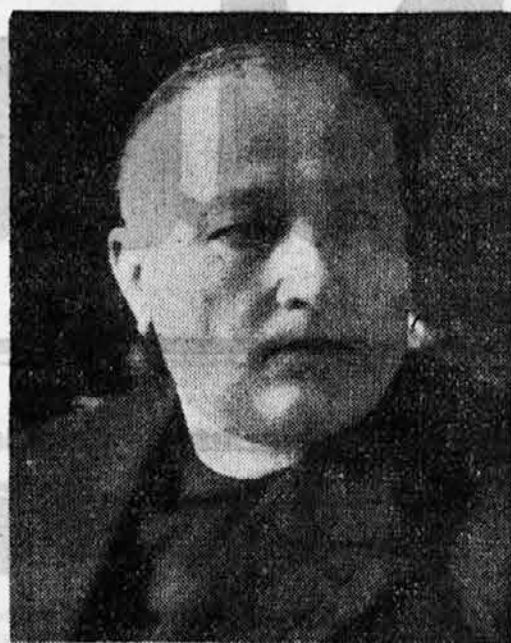
Po predstavi je sledila prosta zabava, ki je potekala tako tovariško, kakor mora poteci med visokošolske Starešine, akademiki in novinci so se pomestili med seboj in razpoloženje je raslo od ure do ure, dokler ta prijetni in vsestranski uspehi večer ni zaključil Bruc-major z napovedjo policijske ure.

Tri leta so minula...

Sinoči so potekla točno tri leta, odkar je na vrata ljubljanskega Marijanišča potrkali policijski komisar Matutinović ter zastavil sedanemu notranjemu ministru g. dr. Korošcu, ki je bil tiste dni ravno v Marijanišču, znano vprašanje, ali je on avtor deklaracije, o kateri se je tudi toliko govorilo. Ko mu je dr. Korošec odgovoril, da o takih stvareh ne govori niti z drugimi, tem manj z njim, je komisar izjavil, da je vesel tega odgovora, ker mu ni treba ničesar naprej ukrepati. Matutinović je izročil nato g. dr. Korošcu dekret, v katerem je bilo napisano, da je g. dr. Korošec obsojen na 20 dni zapore in na izgon v Vrnjačko Banjo.

G. dr. Korošec bi se moral odpeljati z brzovlakom ob 8. uri zvečer. Medtem pa si za stvar že zvedelo po mestu in na kolodvor so začele prihajati trume ljudi, posebno mladine. Iz previdnosti in bojzani obenem so zato visoki gospodje sklenili, naj se brzovlak ustavi v Zalogu in naj g. dr. Korošec vstopi v vlak šele v Zalogu. Ker pa sme strojevodja ustaviti vlak v nepredpisanih postajališčih — in Zalog za brzovlake ni postajališče — le, če dobi nalogo od ministrstva, je strojevodja v Ljubljani pred odhodom vlaka izjavil, da vlaka ne bo ustavil. Šele ko je prevzela odgovornost za ustavitve vlaka v Zalogu ljubljanske železniške direkcija in ko se je s strojem peljal eden vodilnih uradnikov železniškega ravnanstva, je strojevodja vlak v Zalogu ustavil. Tako je prvič, odkar obstoja proga, stal v Zalogu brzovlak. Mimogrede bodi povedano, da gospod, ki je prevzel odgovornost za postanek brzovlaka v Zalogu na sebe in ki je vlak spremljal, še danes vedri na svojem položaju in to prav razšopirjeno...

Ko je prišel brzovlak v Zalog, je tam že čakal nanj g. dr. Korošec — seveda v spremstvu komisarja. Bilo je v Zalogu tudi več ministrovih prijateljev, ki pa so mogli govoriti z njim le v prisot-

nosti detektivov. Nato je odpeljal vlak proti jugu v internacijo njega, ki danes po treh letih rešuje v enem od najvažnejših ministrskih resorih, kar se rešiti še da. Istočasno pa sedijo prav na široko v Ljubljani še gospodje, ki so prevzeli odgovornost za postopek vlaka v Zalogu in ki so vlak tako rado- voljno spremljali...

Ker slovenjebistriški vlak ritensko vozi

Pravda za odrezano roko

Maribor, 28. januarja.

Te dni se je končala pred okrožnim sodiščem v Mariboru zanimiva pravda, ki se je vlekla že od meseca februarja 1935. Na zatožni klopi se je nahajal državni zaklad, od katerega je zahteval posestnik Franc Kmetec iz Lukanje vasi pri Črešnjevcu odškodnino in letno rento za svojo roko, ki mu jo je odrezal slovenjebistriški vlak dne 17. februarja 1935.

Kmetec se je vračal omenjenega dne popoldne iz Slovenske Bistrice domov po cesti, po kateri teče tudi železniška proga Slov. Bistrica mesto — Slov. Bistrica kolodvor. Proga ni zavarovana proti cesti ter je povsem prosta. Kmetec je božjasten in ga je tudi takrat napadla božjast. Padel je v nezvest tako, da je obležal tik proge z desnico na tračnici. V istem času se je peljala mimo trgovka Marija Zujar na vozu iz kolodvora v mesto. Videla je ležati nekega moškega čisto tik tračnice ter je naglo hitela na postajo in opozorila postajnega načelnika na nevarnost. Vlak pa je bil že med tem odjedal in tako je prišlo opozorilo prepozno. Vagonsko kolo je odrezalo nezvestemu Kmetecu roko nad laktom, da je obvisela samo na koži ter so mu jo morali v mariborski bolnišnici odrezati. Nezgoda se je pripetila zaradi tega, ker je vlak, kadar vozi iz Slov. Bistrice na kolodvor južne železnice, sestavljen tako, da lokomotiva vagona pred seboj poriva. Na ta način strojevodja nima pregleda čez progo, vlakovodja pa ima tudi služben opravke in ne more progo nadzirati. Strojvodja je sicer dajal signale, ki jih pa v nezvesti ležeči Kmetec ni slišal, saj je prišel zopet k sebi šele v Hočah v avtomobilu, v katerem so ga vozili v bolnišnico. Kmetec je zaradi te hude nezgode ostal trajen invalid ter je potem huje prizadet, ker je moral s lastnimi rokami skrbeti za nedorastlo dečo. Sedaj je postal trajno dela nezmožen, zahteva pa od železnice odškodnino in sicer 12.242 Din za bolečine in zdravnika ter mesečno rento 900 Din.

Tej zahtevi se je državni zaklad uprl. Njegov zastopnik — mariborsko državno tožilstvo — je odklanjalo trditve Kmeteca ter navajalo, da je Kmetec zadela nezgoda zaradi tega, ker je na progi vmišnil zaspal. Vlak je vozil z brzi 20 km, ker pa ovirajo vagoni pred lokomotivo pregled proge, je opazil strojevodja ležečega človeka na tračnicah šele tik pred kolese prvega vagona. Zastopstvo tožene stranke navaja, da je ugotovil to-

žiteljevo pijanost v trenutku nesreče tudi zdravnik v Slovenski Bistrici in zdravniki v mariborski bolnišnici.

Obe stranki sta nastopili s pričami za svoje trditve. Sodišče je imelo težko nalogo, da je v poplavi teh zaslusovanj našlo pravo sredino. Pri sodbi je upoštevalo razloge tožene stranke, da je bil Kmetec vmišnil in ne božjasten, vendar pa je padlo na tehnično kot obtežilno za železniško upravo dejstvo, da ima železnica dolžnost skrbeti za javno varstvo ne samo onih oseb, ki jih prevažajo, ampak tudi onih, ki pridejo izven tega z njo v dotiko. Ker je proga izpeljana po nezavarovani cesti, bi moral vlak voziti tako, da je omogočen strojevodji nemoten pogled na progo. Železnica bi morala predvideti, da lahko nastanejo zaradi nezavarovane proge nesreče tem bolj ker dandanes pijanci na podeželskih cestah niso tako neobičajni pojavi. Na podlagi teh ugotovitev je izrekel sodišče razsodbo, v kateri Kmetec kljub temu, da je sodišče mnenja, da se je ponesrečil zaradi vinjenosti, vseeno dobro odreže, ker se mu prizna tožbeni zahtevki: železnica mu mora plačati 12.242 Din z obrestmi od 15. V. 1935 ter plačevati mu mesečno rento po 900 Din.

To je živina, ne človek

Celje, 28. jan. 1936.

V nedeljo, dne 26. januarja je pri Sv. Jakobu v Kalobju napadel dninar Franc Zelič od Sv. Jakoba s sekuro 24 letnega tovariša dninarja Mraza Jakoba iz Osredka pri Sv. Juriju okrog 15. ure s sekuro in ga dvakrat vsek v levo roko, enkrat za vrat, enkrat pa v levo nogo. Mraza so prepevali hudo ranjenega v celjsko bolnišnico, kjer se sedaj zdravi.

Žrtve nesreče

Azirovič Imar, redov mitraljeske čete 39. pp. v Celju, star 23 let, je 27. januarja padel z voza med konja in se močno poškodoval po glavi in levi nogi. — Ko je šel 14letni pos. sin Zupušek Janez iz St. Ruperta nad Laškimi v ponedeljek iz šole domov, mu je neki učenec vrget kamen v desno oko. — Tominca Matevža, 67 letnega dninarja iz Zalca, je 27. januarja pri delu zabodel bik in ga poškodoval po spodnjem delu telesa. Vsi trije ponesrečenci se zdravijo v celjski bolnišnici.

Pravilnik o vseučiliški policiji

Cl. 1. Predvideva: Radi vzdrževanja reda na vseh vseučiliških prostorih radi zagotovitve nemotenega dela na vseučilišču se ustanavlja vseučiliška straža s potrebnim številom stražarjev.

Cl. 2. Straža je izključno organ vseučiliških oblasti, s katero razpolaga kot vrhovni predstavnik vseučiliški rektor v smislu čl. 9 zakona o vseučiliščih in čl. 17 splošne univerzitetne uredbe. To svojo pravico lahko prenese tudi na prorektorja, dekana in prodekana posamezne fakultete. Nikake druge oblasti, niti državne, niti vojne, niti kdorkoli drugi ne sme brez rektorja in imenovanih predstavnikov vseučiliških oblasti izdajati kakršnihkoli povelj tem stražarjem.

Cl. 3. Število stražarjev bo vseučiliška uprava vpeljala po potrebi v mejah proračunskega kredita, ki bo stavljen vseučilišču na razpolago.

Cl. 4. Za stražarje bodo lahko zbrani samo oni, ki so popolnoma zdravi in ki niso mlajši od 25 let ter ne starejši od 45, ki so odslužili vojno, prvenstveno podoficirji, ki drugače odgovarjajo pogojem, navedenim v uradniškem zakonu za stopanje v državno službo.

Cl. 5. Volitve stražarjev bo izvršila vseučiliška uprava po razpisnem konkurzu na podlagi predloženih prijav in po izvršenem zdravniškem pregledu na vseučiliških klinikah. Izbrane osebe bo postavljal rektor. Postavljeni stražarji bodo tudi imeli slovesno zaprisego.

Cl. 6. Postavljeni stražarji dobe uniformo, ki jo bo predpisala vseučiliška uprava in katero li stražarji morajo nositi.

Cl. 7. Dolžnosti stražarja so, da vzdržuje red v vseh prostorih vseučiliških poslopij po pravilniku, ki ga bo predložila univerzitetna uprava in po po uredbah rektorata in predstavnikov vseučiliških oblasti v smislu čl. 2. tega pravilnika.

Cl. 8. Stražarji bodo razporejeni po posameznih fakultetnih poslopijih. Vsakih 10 stražarjev bo dobilo svojega starešino, katerega se morajo brezpogojno pokoravati. Slučajni nepokoravanja bodo kaznjivi. Motenje stražarja pri izvrševanju njegovih dolžnosti bo istotako kaznovano po čl. 17 a disciplinske uredbe. Najmanjša kazen je izguba enega semestra (če ni storjeno delo, za katerega bi moral odgovarjati po zakonskem zakonu).

Cl. 9. Za časa, ko vseučilišče ne dela, ali drugače, če razmere dopuščajo, lahko rektor in ostale omenjene vseučiliške oblasti stražarje uporabijo tudi za druge posle poleg redne službe.

Cl. 10. V slučaju potrebe je na poziv starešine stražarjev ali vsakega posameznega stražarja vsak vseučiliški slušatelj dolžan, da prisloži na pomoč. Odkrivanje pomoči ali nevestno izvrševanje te pomoči se disciplinsko kaznuje.

Cl. 11. Organi vseučiliških oblasti lahko pridajo v slik z organi drugih oblasti samo po odredbah rektorja.

Cl. 12. Vseučiliški stražarji imajo pravico na prejemke kakor ostali državni uslužbenci njihovega ranga.

Mednarodni pustolovec Vodopivec pred sodiščem

Ljubljana, 29. januarja.

Pred malim kazenskim senatom se je danes vršila obravnava proti mednarodnemu pustolovcu Vodopivcu, roj. v Sarajevu. Je pravi tip velikopoteznega sleparja, ki se je po Gorenjskem izdal za ekonomo nadškofa Sariača v Sarajevu, na Korškem in po Stajerskem pa kot inž. Meštrovič ter je opeharil za večje vsote razne osebe. V par mesecih je potrošil nad 10.000 Din. Vodopivec je priznan kot velik slepar, ki je nastopil tudi po letovisnih na Slovaškem in na Madžarskem. Vodopivec je sleparje priznal, razprava pa je bila preložena, da se izvedejo poizvedbe o njegovem državljanstvu, kajti trdi, da je italijanski državljan.

Pred malim senatom je bil 22-letni Ivan Ofacij obsojen na 1 leto strogega zapore zaradi hude telesne poškodbe, ker je 2. novembra lani v Novih Jaršah z nožem sunil v hrbet Avgusta Rozmana.

Nocoj družabni večer

smučarjev na Jesenicah

Omerza še vedno straši

Celje, 28. jan. 1936.

Pred velikim senatom celjskega okrožnega sodišča se je danes zagovarjal 20letni Z. iz Seno-vega pri Rajhenburgu, ker je v božični noči napadel 74letno staro z namenom, da jo oropa. Prišel je k njej, ji rekel, da je Omerza, jo nekaj davil, vlekel za čeljust, nazadnje jo pa odnesel še

22 Din gotovine. Že naslednji dan so šli orožniki pridno na delo, fanta zaprli in oddali v celjske zapore. Pri današnji razpravi, ki je pa bila tajna, ker gre za starejšega mladoletnika, je bil Z. po § 328-1 k. z. radi razbojništva obsojen na 18 mesecev strogega zapore. Fant je skesano priznal svoje dejanje.

Plat zvona v Dravljah

Maršalka je zbudilo ponoči piskanje avtomobilskih siren, ko so ljubljanski reševalci hiteli proti Dravljam. Od tam je namreč bilo okrog dveh ponoči javljeno, da se je vnelo gospodarsko poslopje pri htištev. 127, ki je last posestnika Janeza Peterca. Čim so bile alarmirane reševalne postaje, so začeli prihajati na kraj nesreče avtomobili z gasilci. Tako so bile v najkrajšem času po izbruhu ognja zbrane pri gorečem gospodarskem poslopiju gasilske čete iz Dravlj, iz Zgornje Siske, iz Spodnje Siske, dalje prostovoljna gasilska četa Ljubljana-mesto in poklicna gasilska četa iz Ljubljane.

Dasi so gasilci prispeli pravočasno, niso mogli uspešno nastopiti, ker ni bilo nikjer v bližini zadosti vode. Tako je takorekoč pred očmi gasilcev poslopje pogorelo do tal, obenem pa tudi vse, kar je bilo v poslopiju: precej sena in vse gospodarsko orodje. Celotno škodo cenijo na okrog 50.000 Din.

Kako je požar nastal, ljudje sicer ne vedo, sumijo pa, da je bil podtaknjen.

V žareči pepel je padel

dveletni Grabnerjev Joško iz St. Vida pri Stični. Ko so doma spravili iz krušne peči kupček pepela, se je mali Joško približeval do žareče gomile ter se prevrnil v pepel. Dobil je precej poškodb po rokah in nogah, tako da so ga morali prepeljati v bolnišnico. Zdravniki, ki so nudili prvo pomoč, upajo, na poškodbe na lantu ne bodo zapustile trajnih posledic. Mali Milko Oražem, sin železniškega delavca iz Črnuče pa se je polil z vročo kavo ter si poparil noge. Tudi njega so morali prepeljati v bolnišnico.

Naročajte

„Slovenski dom“

Ljubljana danes

Koledar

Danes, sredo, 29. januarja: Sv. Farniček.
Jutri, četrtek, 30. januarja: Martina.

Kaj bo danes

Društvena dvorana v Trnovem: ob 20 predava dr. Jože Herfort o lepota in zanimivostih v kraljestvu narave.

Ljudska univerza: predava univ. prof. dr. Hadži o biologiji in lovu tuna — skioptične slike. Začetek ob 20.

Bela dvorana hotela Union: ob 20 predavanje dr. Breclja: Valere — aude!

Semeniška dvorana: Sestanek sodalitete Sc. Cordis. Poroka dr. Alfonz Levčnik.

Verandna dvorana hotela Union: ob 20 predavanje dr. Franceta Novaka o temi »Alpinist in higijena«.

Razstava propagandnih lepakov JS. Za blazajoči se večer Krajevnega odbora Jadranske straze, ki se bo vršil dne 8. februarja t. l. v dvorani na Taboru so mladi Jadranski stražarji narisali več propagandnih lepakov. Ti lepaki, ki imajo tudi umetniško vrednost, bodo razstavljeni v dneh 30. in 31. januarja t. l. v prostorih Jadranske straze, Tyrševa c. št. 1a-IV, in sicer vsak dan od 2 do 7. Cenjeno občinstvo je vladno vabljeni, da z obiskom nagradi trud in zanimanje mladih Jadranskih stražarjev.

»Alpinist in higijena« je naslov predavanju, katero bo imel nocoj g. dr. France Novak v verandi hotela »Union«. Za vse prijavitelje je udeležba obvezna. Vabljeni pa tudi vsi, ki se za to predavanje zanimajo. Vstop prost. Začetek točno od 20. — TKS.

Jadranska straža v Ljubljani pirredi po svojem agilnem Krajevnom odboru priznani tradicionalni večer v narodnih nošah, ki ne pritegne samo ljubiteljev našega sinjega morja, ampak tudi oboževalce prekrasnih narodnih noš. Priznana je tudi domačnost tega večera, ki združuje prijatelje jadranske misli. Za dobro pijačo iz priznane kleti Radoniča Pia in okusen prigrizek, ki ga bodo poskrbele neumorne članice Kraj. odbora Jadranske straze, bo poskrbljeno. Večer se vrši dne 8. februarja t. l. v seš prostorih na Taboru. Lože se rezervirajo.

NARODNO GLEDALIŠČE V LJUBLJANI.

DRAMA (Začetek ob 20)

Sreda, 29. januarja: Pesem s ceste. Red C.
Četrtek, 30. januarja: Dies Irae. Premijera. Red Cetrtek.

OPERA (Začetek ob 20)

Sreda, 29. januarja: Carmen. Red Sreda.
Četrtek, 30. januarja: Madame Butterfly. Gostuje primadona sofijske opere Jovović-Kovačenska. Izven.

Nova ruska opera v našem opernem repertoarju. Meseca februarja bo premiera najnovejše ruske opere »Ladi Machbeth«, ki jo je napisal mladi ruski komponist Soštakovič. Vsebinska opre je izredno dramatična, v glasbenem oziru je delo pisano precej moderno in sijajno instrumentirano. Za Soštakovičovo delo se zanimajo vsi večji odri izven Rusije. Premiero pripravljata ravnatelj Polić in režiser prof. Sest.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Sreda, 29. januarja: 12 Iz daljnih krajev (plošče) 12.45 Vremenska napoved, poročila 13 Napoved časa, objava sporeda, obvestila 13.15 Revolverji, harmonisti in se družiti tekel (na ploščah) 14 Vremenska napoved, poročila 14.15 Otrška ura: Ljubezniva (zvočna igra — L. silka). Po povesti Josipa Brinčarja prevedel Jakob Zvan. Izražajo člani Nar. gledališča 18.20 Izredna dola (g. Zdravko Omerza) 18.40 Vzroki moralnega propadanja mladine (g. Vojko Jagodič) 19 Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda, obvestila 19.30 Nac. ura: O živilih v Jugoslaviji, ki izumirajo (dr. Hirc iz Zagreba) 20 Prenos iz ljubljanske opere. V I. odmoru: Glasbeno predavanje (M. Bravničar); v II. odmoru: Napoved časa, poročila, objava sporeda. Konc. ob 23 uri.

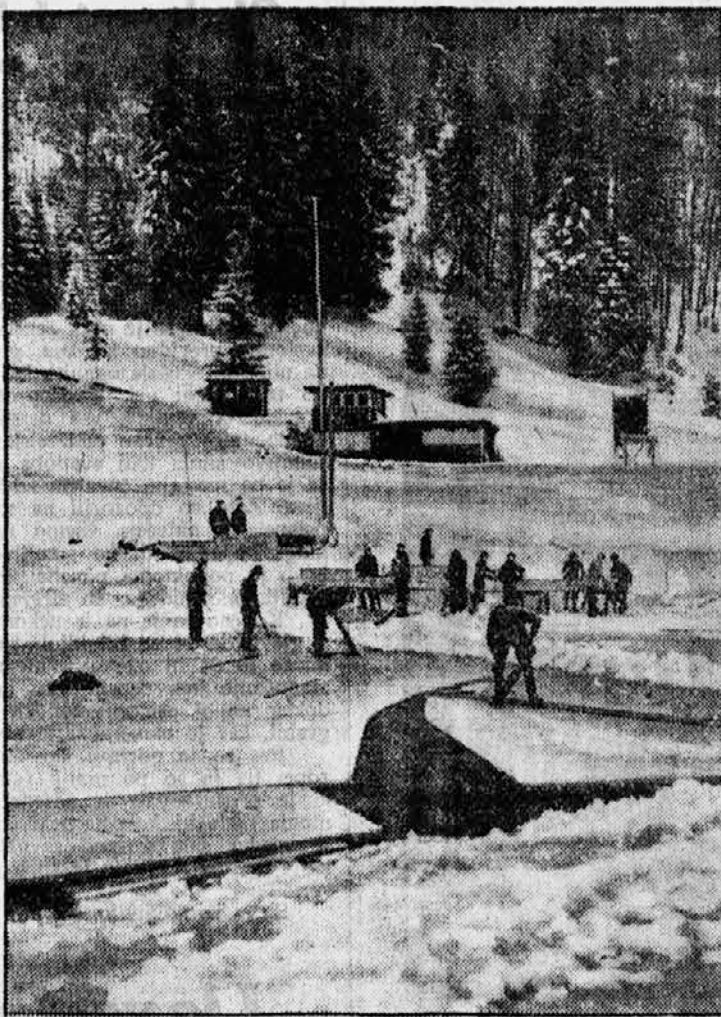
Drugi programi:

Sreda, 29. januarja: Belgrad: 19.30 Narodne pesmi 20.50 Simfonični koncert 22.10 Prenos iz kavarn — Zagreb: 20 Prenos iz Ljubljane 22.15 Plesna glasba — Dunaj: 19.25 Mozartova opera »Ugrabitelj iz Saraja« 22.10 Zabavna glasba 23.45 Plošče — Budimpešta: 20.50 Glasbena glasba 21.55 Operni orkester — 23.30 Plošče — Trst-Milan: 20.35 Orgle 22.15 Plesna glasba — Rim-Bar: 20.35 Puceljjeve opere »Plasce«, »Sestra Angelica« in »Gianni Schicchi« — Praga: 19.35 Operni potpuri 20.55 Vasiljevskova »Hinduska suitar« — Rim: 21.40 Klavir — Bratislava: 20.10 Solistični koncert 20.30 Dvorkove ljubljanske pesmi — Varšava: 20 Plošče 21 Chopinova skladba — Vsa Nemčija: 20.15 Ura narodno-socialistične mladine 22.15 Pred začetkom zimskih olimpijadi — Berlin-Stuttgart: 20.45 Poljudni Wagnerjev koncert — Königsberg: 20.45 Slavnostna glasba iz prednjih časov — Hamburg: 20.45 Bittnerjeva spevoigra »Muzikant« — Vratilava: 21 Balon se dviga — Lipsko-Frankfurt: 20.45 Valčki orkester — Köln: Komorni orkester — Monakov: 20.45 Godba na pihala — Bern-Münster: 19.20 Brahmsova sonata 19.45 70-letnice Romaina Rollanda 21.20 Romantične klavirske glasbe.

Klub iznajditeljev

»Oprostite, ali bi mogel kdo od gospodov biti tako ljubezniv, da bi mi iznesel in dal patentirati verjeten izgovor, zakaj ne morem biti že ob 10. uri doma?»

Ledeni zidalci. V Ga-Pa grade z ledom progo za bob

Še enkrat Poljanska dolina

Gospodarska kriza zadnjih let je malokateri kraj tako hudo prizadela, kakor ravno Poljansko dolino, ker so cene lesu in živini, kar je bil edini vir dohodkov za tukajšnje kmete, tako silno padle. Le z veliko težavo in pritrgovanjem na vseh straneh so mogli posamezniki, s tem, da so prodali kako smreko ali živinč, zmagovati velika davčna bremena in si oskrbeti vsaj najnujnejšo obleko. Domača obrt, izdelovanje cipk, ki je v zimski dobi v prejšnjih letih donosala vsaj nekaj dohodkov, je sedaj popolnoma ubita, deloma zato, ker je sukanec zaradi visokih carin tako drag, deloma zaradi hude konkurence na tujih tržiščih tako, da čipke sedaj ne donosajo nikakega zaslužka.

Sankcije, sankcije...

V kolikor pa ni samo splošni težki gospodarski položaj prignat gospodarstvo v naši dolini do propada, so pa povzročile sankcije proti Italiji, ki so prinesle ukinitve izvoza mesa in živine to je edinih pridobitnih virov v dolini. Če so bile razmere dosedaj težke in so ljudje s strahom gledali v bodočnost, so pa postale s tem naravnost neznozne in nezmagljive. Obrti v dolini ni nobene, razen par mojstrov z enim ali dvema pomočnikoma, ki pa tudi samo životarjijo, ker so navezani izključno samo na kupno moč ostalega prebivalstva, katera se je v zadnjih letih vsled težkih gospodarskih prilik zmanjšal na minimum. Občini Trata in Oselica, ki sta v izmeri tri četrtine porasli z gozdom, živita izključno od lesa in živinoreje. Celotna površina teh dveh občin znaša 10.547 ha, od katerih zavzema gozd najmanj 8000 ha. Prirastek lesa na 1 ha znaša letno 3 kubične metre ali letno 24.000 kubičnih metrov, od katerih se porabi doma

največ 10.000 kubičnih metrov, in tako ostane za izvoz še vedno okroglo 10.000 kubičnih metrov. Ker je bila cena stoječega lesa skrajno nizka, se je sekalo samo za najnujnejše potrebe ter se je kljub temu izvozilo najmanj 7.000 kubičnih metrov lesa. Poleg rezanega lesa se je izvažalo ogelje, drva, trami, kar je kljub nizki ceni prineslo precej denarja v dolino in lajšalo težki gospodarski položaj tukajšnjega kmeta. Neposredno prizadetih, ki so se živeli izključno od lesa bodisi kot žagarji, tesarji, sekači, ogeljarji, je skupaj s svojimi družinami najmanj 400—500 oseb, katerih pridne roke so sedaj obsojene na neprosto voljo počitek in jim je s položajem, ki so ga ustvarile sankcije, vzela vsaka možnost prehranjevanja in oblačiti svoje družine. Posledno prizadeto pa pa vse prebivalstvo, tako obrtniki, vozniki, trgovci, kakor tudi kmečki stan, ter bo to stanje, če ne bo nujne rešitve, privedlo do tega, da ne bodo mogli plačevati niti davkov niti drugih nujnih obveznosti. V ilustracijo žalostnih razmer, ki so dosedaj vladale v teh dveh občinah, navajamo, da je bilo vsako četrtoletje preteklega leta najmanj 400 strank na rubežnem zapisniku, ker niso mogli pravočasno poravnati zapadlih davščin. A kako bo naprej, si lahko mislimo.

4—5 Din za kg žive teže

Če pogledamo pri živinoreji, ki je bila druga glavna pridobitna panoga, dobimo isto sliko. Cena, ki se je prej gibala od 4 do 5 Din za kg za lepo živino, je padla sedaj na 2 Din, če ima kdo sploh srečo, da more prodati kako glavo. Letno so prodali tukajšnji kmetje najmanj 1000 glav goveje živine, 2500 prašičev, 500 glav drobnice, kar pa po sedanjih izgleh lahko zmanjšamo na minimum.

Sport

Film na olimpijskih igrah

Olimpijske igre bi v dvajsetem stoletju ne bile popolne, če bi na njih ne igral vloge tudi film, sedma velesila sveta. Ne le, da bodo vse tehnični in slavnostni potek iger, tako zimskih kakor poletnih, filmaste različne, predvsem nemške filmske družbe — prvenstveno pravico zato imela Ufa — Nemci nameravajo za olimpijske igre prirediti tudi filmsko olimpijado. Ta se bo vršila med poletnimi olimpijskimi igrami v Berlinu od 2. do 16. avgusta. Tedaj bo v Berlinu ogromno tujcev, zato bodo v okviru vodstva olimpijskih iger vsi kinematografi predvajali izbor najboljših nemških filmov iz produkcije zadnjega leta. Ta izbor naj tujcem nudi pravilno sliko o vsebinskih in o tehničnih odlikah nemškega filma. Zaradi tega bo ves čas olimpijskih iger stal v znamenju nemške vrhunske produkcije in ustvarjanja. Do tedaj bo po skupnem načrtu za vso nemško filmsko industrijo dovršenih 15 prvovrstnih filmov.

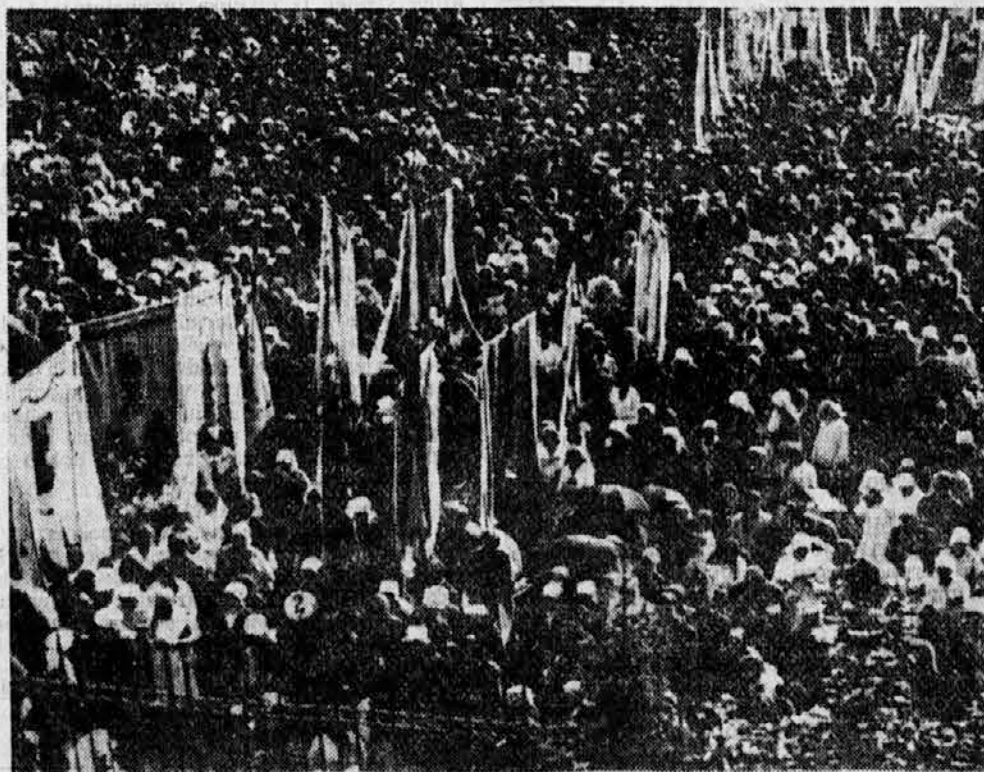
Zdaj se že vsi odlični krogi dosti razgovarjajo o tem, kakšen naj bi bil igralni načrt za čes olimpijskih iger. Kajti poleg navadnih igralnih in zabavnih del bo ta program vseboval tudi več del iz raznih kulturne in politično-propagandne vsebine. Vsi prizadeti, tako producenti kakor lastniki gledališč ter vrhovno kulturno vodstvo narodno-socialistične stranke, bodo sestavili poseben odbor, ki se bo bavil z vsemi vprašanji, ki pridejo pri tem v poštev. Zlasti bo pri tem, kakor smo že omenili, važen izbor in sestava programa, ki bo morala zadovoljiti vse okuse. Treba bo tudi pravilno porazdeliti vse premiere, da ne bo prevelikega navala samo na nekatere kinematografe. Dalje bo treba reklamno po listih in po kioskih urediti tako, da se bo mogel informirati hitro tudi tujec, ki nemščine ne zna. Zato se bo tudi reklama vršila po skupnem načrtu. Tako bodo Nemci skušali za časa olimpijskih iger pokazati sebe in svoje sposobnosti na vseh področjih kulturnega in tehničnega udejstvovanja v najlepši luči.

Novi angleški kralj kot smučar

Novi angleški kralj je bil že kot princ vsa dolga leta znan kot eden najbolj navdušenih sportnikov iz kronanih krogov. Bavil se je in se najbrž bo tudi še kot kralj prav z vsemi sporti. Edino s smučanjem je odlašal vse do predlanskega leta. Morda zato, ker je začetek smučanja dosti lažji mlajšemu človeku in je za tega tudi veliko manj nevaren ali kaj. Najvažnejši razlog za to, da se ni s

tem sportom začel baviti prej, je pa menda v tem, kakor zatrjuje njegovi sportni tovariši, ker je smučanje neizogibno zvezano s padci. Sprico popularnosti, katero je princ Waleski užival po vsem svetu, bi težko kje dobil kak kotiček, kjer bi njegovi prvi smučarski koraki bili varni pred fotografi in časnikarji.

Zato je nazadnje, ko je bilo že nujno, da se seznaniti tudi z belim sportom, iztaknil neznan tirolsko gnezdo Kitzbühel, ki je bilo dozdaj modnim smučarjem neznano, čisto navadna gorska vas. Tja je princ dospel s svojim najožjim spremstvom in s svojim smučkim učiteljem. Toda že takoj prve dni je moral princ vsak dan v drug breg, da ga ni nihče videl, kako dela prve korake po beli poljani. V

Romariji molijo pred Crno Marijo v Čenstohovi. Prizor iz čudovitega poljskega filma »Marija k Tebi«, ki ga od četrta dalje igra kino Kodeljevo

ker smo tudi v tem oziru vsaj posredno bili navezani na Italijo. V občini Trata deluje mlekarina, ki je prodala letno 8000—9000 kg čajnega masla, večinoma na ljubljanski trg. Ker so pa sosednje mlekarne v Zireh, Logatcu, na Vrhniki izvažale svoje mlečne izdelke večinoma v Italijo, kar pa sedaj vsled sankcij ne bo mogoče, bodo tudi te prisiljene iskati odjemalcev drugod, to je v Ljubljani, s čimer bo tudi ta panoga obsojena na smrt, če se sankcije v sedanji obliki ne ukinejo, oziroma ne najde kaka druga rešitev. Tista mala količina kmečkih pridelkov kot fižol, oves, ječmen, krompir, v kolikor so preostajali, se sedaj tudi ne bodo mogli vnovčiti, ker je tudi za te pridelke bil edini kupec Italija.

Malokateri posestnik v občini pridelala toliko, da bi imel zadosti zase za prehrano, ampak so z malimi izjemami prisiljeni vsi k nakupovanju. Omenjamo, da je lansko leto v tukajšnjem kraju razmeroma mnogo uničila toča in tako pridelkov ni, denarja pa pri teh izgledih tudi ne bo ter se zato obračamo do visoke vlade, da uvidi naš težki položaj ter sliši krik onih, ki se potapljajo in olajša naš težki položaj, ker dolgo ne bomo mogli več vzdržati.

Film

Himna svobode (kino Sloga). Film o Slovaku dr. Milanu Rastislavu Štefaniku, matematiku astronomu, ki živi v tujini, žanje slavo kot znanstvenik in si kot tak ustvari poznanstva z vsemi političnimi in družabnimi veličinami predvojne Francije. V te kroge zanesa zanimanje za krvavenje in žalostno usodo svoje domovine, ki jo tlačijo madžarski jarem. V prvih dneh svetovne vojne se javi prostovoljno v francosko vojsko, vendar mora že sploščka radi prešibkega zdravja sleči vojaško suknjo. Z neodoljivo voljo stopi v vrste vojnih pilotov, se udeleži bojev na srbskih tleh, se vrne po zlomu Srbije v Francijo ter v družbi z Masarykom in Benešem opravi svoje največje delo, propagando za svojo domovino. Proti koncu vojne odhiti že kot general v Sibirijo organizirat češke legijonarje. Med tem ga doleti prvo in zadnje priznanje: svobodna domovina ga je pozvala domov kot svojega prvega vojnega ministra. Ob vrnitvi v domovino pa je z letalom v bližini Bratislave treščil na zemljo in se ubil.

Film se odlikuje po svoji fotografski dovršenosti, vendar režijsko ne sega preko običajnih meja. Iz filma spoznamo le domoljuba Štefanika, ki je znal v tujini za svojo domovino storiti več kakor z delom med rojaki samimi, vidimo njegovo brezmejno požrtvovalnost, njegov uspeh in konec. Vse je v zvoku in sliki ponazorjena Štefanikova življenjska pot. Pogrešamo pa silo Štefanikove osebnosti, ki bi opravičevala sloves, ki ga uživa in nas osvojila s predstavo velikanu duha, razuma in žrtve, enakega Masaryku in Benešu.

V nekaterih delih pa je film vabljiv radi izredno prepričevalnih scen, ki prikazujejo strahoto nemško-avstrijske okupacije Srbije, trpljenje srbskega prebivalstva in beg vojaštva vse do Golgote v alpskih gorah.

Naslovno vlogo Štefanika igra Zvonimir Rogoz, ki se tudi v tem filmu ni zatajil. Zdi se pa, da gre do pomankljivosti v njegovi igri v celoti na račun režije. Kljub nedostatkom pa »Himna svobode« zadovoljuje gledalca in dostojno izpolnjuje svojo nalogo, ki so jo tvorci hoteli doseči: film je za propagando dobro izbran.

Skrivnostni sovražnik mariborskih psov

Najprej jim je sekal repe, sedaj jih zastruplja.

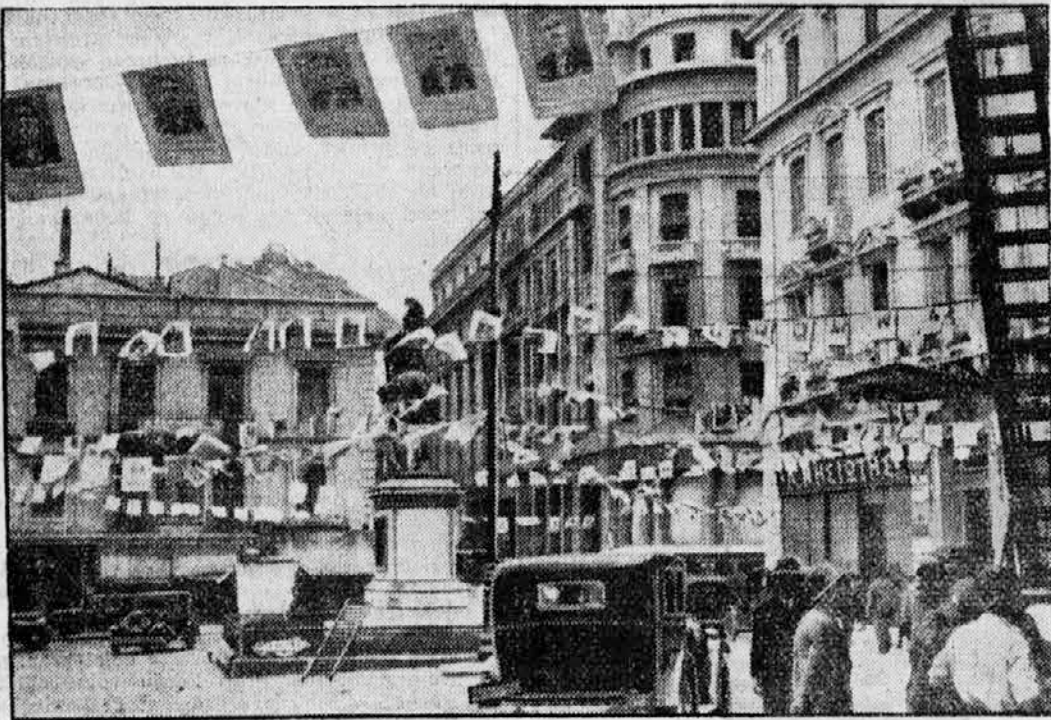
Med drugimi imamo v Mariboru zadnje čase tudi pravcato »pasjo« afero. Lastniki in ljubitelji psov so ogorčeni nad neznanim in skrivnostnim sovražnikom teh štirinožcev, ki preganja mariborske kučke že nekaj mesecev s prav sadiščno zlobo. Pred nekaj meseci so opazili učinke njegove dela: število kosorepih kužetov se je v mestu začelo množiti. Pa ne samo ptičarji in dobermanji, ki jim lastniki itak v mladosti dajo repke pristriči, tudi ovčarji, volčjaki in pripadniki drugih dolgorapih pasij pasem so se začeli vlačiti po mestu brez repov. Nekdo jih je lovil ter jim repe enostavno sekal. Bilo je zelo veliko takih primerov, vendar sovražniku psov ni bilo mogoče priti do živega. — Potem so pa imeli kučki nekaj časa mir. Zadnje dni pa se je njihov sovražnik zopet pojavil na pozorišču. Tokrat pa jim ne stree več po repih, ampak naravnost po življenju. Na raznih krajih mesta jim nastavlja zastrupljeno vabo, ki je zahtevala med pasjim rodom že številne žrtve. V nedeljo zvečer je veliko ljudi opazovalo na Koroški cesti smrtni boj dveh zastrupljenih volčjakov. Našli so potem še v predmestjih več poginulih psov, ki so bili vsi v isti noči zastrupljeni. Med lastniki psov je nastalo novo razburjenje, ki je čisto umevno in na mestu, saj je tako početje neznanega človeka več kot divjaško.

enem tednu je princ postal strasten smučar in že znal toliko, da mu ni bilo treba več bežati pred publiko. V enem tednu je pa tudi Kitzbühel postal svetovnoznano smučarsko letovišče, iz vse Evrope so se nagnili vanj ljudje, ki so hoteli biti na visku mode. Tako je princ Waleski pomagal tirolski vaši do svetovnega imena in pri tem sam postal dober smučar.

Šaljivi sprevodnik

Nekdanji visoki uradnik nemškega zunanjega ministrstva pripoveduje zabavno zgodbo o skrivnostnem Wernerju Weissenbergu, ki je bil že nekoliko let pred vojno predlagan za visoko rusko odlikovanje. Uprava ruskih redov je po predpisih zahtevala osebne podatke, a v Berlinu ni poznal nihče nobenega moža tega imena. Nemške oblasti so

presenečenje je ugotovil, da je spremljal Weissenberg voz, s katerim je pred meseci potoval ruská carica-mati. Viljem II. jo je kljub zasebnemu značaju potovanja v dansko domovino pozdravil na mali predmestni postaji, carici poklonil šopek orhidej in se s svojim spremstvom podpisal v njeni spominski knjigi. Sprevodnik je slučajno našel to

Atene med volitvami.

celo na tihem poizvedovale pri ruskem poslanstvu v Londonu, katere usluge je izkazal Weissenberg Rusiji, a vse je bilo zaman. Obupan pripovedovalec je naposled obiskal edinega Weissenberga tega imena, ki ga je bila ugotovila policija v berlinski železniški naselbini. Bil je navaden sprevodnik, in diplomat od njega ničesar ni pričakoval. A na svoje

knjigo v vozu, kjer jo je bila pozabila dvorna dama, in se za šalo zraven podpisal, preden jo je izročil lastnici. Na ta način je začel v listo odlikovancev. Preiskava mu je seveda preprečila to čast. Nemška vlada je hitro javila v Petrograd, da je »komornik Weissenberg« pred kratkim umrl in »lozila šaljivemu sprevodniku disciplinska kazen.

Veletovarnar žganja — podira gostilne

Kmalu po Novem letu je umrl v starosti 85 let v londonski mestni bolnišnici Frederic Charrington, ki je podedoval po očetu milijonsko premoženje, največje angleške pivovarne in žganjarne, a izdal vse svoje milijone za pobjanje alkohola. Pred leti

je sam popisal v spominih, kako je pričel svojo 65 letno »sveto vojno«. Kot mladenič je večerjal v predmestni krčmi. Okajen delavec je neusmiljeno pretepal ženo, ki je prišla prositi moža vsaj za nekoliko penecov, ker so doma čakali lačni otroci. Ogorčeni Charrington je s spretnim udarcem podrl suroveža, a je nenadno zardel in pobegnil iz krčme. Zagledal je na zidu velikanski napis: »Pijte samo Charringtonovo žganje!« Prisegel je vojko in s svojo telesno stražo pustil pivnico, kjer so zapustili reveži ves denar za slab whisky in jin. Ni se bal nobene nevarnosti na pohodih v londonska razupila predmestja Soho in Whitechapel. Zgradil je na nekem otoku zdravilišče in zavetišče za pijance ter otvoril velikanske brezplačne jedilnice, kjer so dobivali skesani alkoholički zastoj čaj, kruh in maslo. Ko je prepovedal kralj med vojno alkoholne pijače na dvoru, je nekoč prihrumel Charrington v parlament, pograbil težko speakerjevo žezlo in ga tresel v poslanske točilnice s krikom: »Posnemajte kralja! Zaprite to sramotno beznico!« Ker je bil velik in močan, ga je komaj okrotilo in odpeljalo ga je šest poslancev. Londonski nadškof je rekel, ko je bil obveščen o Charringtonovi smrti: »To je bil najbolj pošten človek, ki sem ga kdaj srečal!«

Ječa za avtomobiliste

Dosedanje stroge obsodbe in visoke globe niso zmanjšale števila prometnih nesreč v Ameriki. Lani so nasteli do 800.000 avtomobilskih nezgod z 20.000 človeškimi žrtvami. V Kaliforniji zaprejo zdaj razen obsojenega šoferja tudi njegov avtomobil in sicer vedno za več tednov ali celo mesecev. Oblasti so ugotovile, da je to najboljše zdravilo za nemarne vozače, ki morajo po plačani globi čakati še na oprostitve zaprtega vozila. Zato so zgradili v Kaliforniji več »ječ za avtomobile« v obliki velikanskih večnadstropnih garaž, kjer so zaprti motorni »zločinci«.

Obzirnost švicarskih policajev

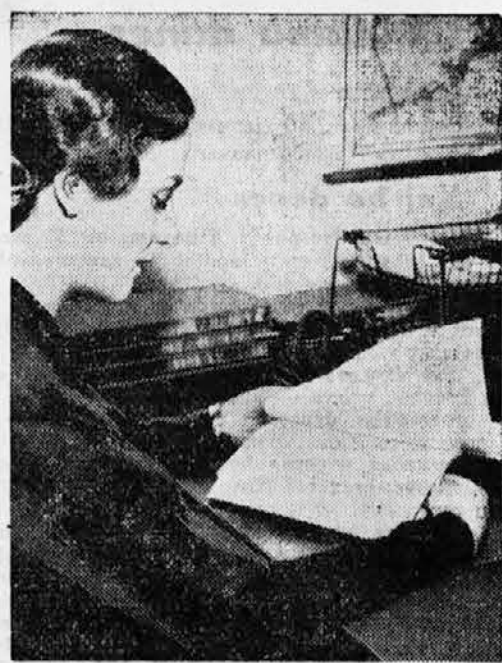
Policija v nekem švicarskem mestu je znana zlasti po tem, da skoro nikdar ne zaloti kakšnega zločinca, kaj šele, da bi ga spravila na varno za zamrežena okna. V preteklem letu je n. pr. oslalo v tem kraju 11 umorov nepojasnjenih. Tudi pokradenih predmetov lastniki ne dobe zlepa nazaj. Če pa pomislimo, kako diskretni in previdni so ti policaji, potem nam je takoj jasno, zakaj nimajo nikakih uspehov. Zanimiv je vsekakor tale primer:

Zaradi le prevelikega in prepogostega kaljenja nočnega miru se je neka ženska, ki ni mogla spati, naslonila previdno k oknu, gledala med zavesami na ulico in skušala uganiti, kaj pomeni takšen hrup ob taki pozni uri. V nasproti stoječi hiši se je pravkar odpravljala vsa družina nekega meščana na počitnice v neko podeželsko mesto. Sempatja je sumljivo šinila tudi svetloba na mrčno ulico, ki se je pa mestnim čuvajem zdela malo preveč sumljiva. Zato so opozorili na to policijo. Ko je ta prispela z največjo vneto na kraj dogodka, ni mogla opaziti nikake sumljive svetlobe, pa tudi hrup je popolnoma ponehal. Zadovoljni, da se ni zgodilo nič hudega, so stražniki zopet odšli.

Končno se je pa le nekemu od njih posvetilo v glavi, da bi se bil kljub temu, da je sedaj vse mirno in da ni one luči, utegnil priplaziti v tisto stanovanje kak nepridiprav in se tam potuhiniti, dokler ne bi nastopil ugoden trenutek, da bi pograbil, kar je nameraval in zbežal v gluho noč.

Res so jo odrinili kar štirje krepki stražniki zopet tja in so po prstih vstopili v hišo. Dama, ki je prisluškovala iz sosedne hiše pri oknu, je mogla razločiti, kako je neki stražnik dejal: »Saj to je vendar sam gospod ravnatelj!« Njegovi čevlji stoje tu pred vrati in iz sobe se sliši, kako sladko smrčijo!

S to ugotovitvijo so bili očividno stražniki

Zena, ki uradno ponareja predsednikove podpise. Mrs. Wilson ima nalogo, da podpisuje Roosevelta na manj pomembnih listinah. Sam bi tega dela ne zmogel

zelo zadovoljni in so brez nadaljnega opustili vsako raziskavanje.

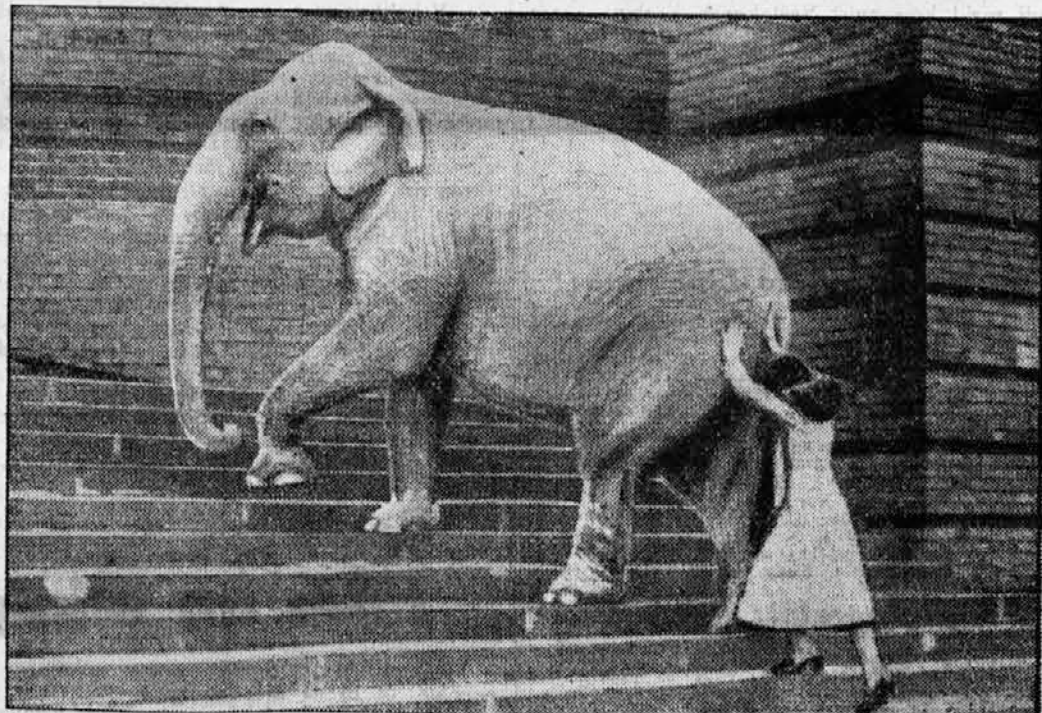
Kadar se bo družina vrnila s počitnic, bo morda postalo jasno, kdo je pustil pred vrati čevlje in kdo tudi zna tako karakteristično smrčati.

Lloyd-Georgejeve krilatice

Ameriški psihoteknik Mac Nabbs je spisal knjigo o prisotnosti kot predpogoju za politične uspehe. Zatrjuje med drugim, da je zapečatilo Wilsonovo usodo pomanjkanje govorniškega daru, ki ga ni mogla odtehtati vsa njegova temeljitost. Zato je Lloyd George mojster za bliskovite odvrtitve, ki spremenijo njegove nasprotnike v »politične mrlice«. Leta 1915 je bil Lloyd George v Ameriki, kjer je naletel na odpor Nemcem prijaznih krogov. Po nekem njegovem govoru se je priglasi k besedi ugleden stavec, ki je dejal: »Gentlemen! Kako bomo uvaževali govornika, ki hoče zastopati Angleško, a je sam sin malega krošnjarja? Dobro sem poznal njegovega očeta. Taval je po cestah z zelenim vozikom, ki ga je vlekel osel. Prodajal je kuhinjsko posodo.« Poslušalci so izbruhnili v smeh. A Lloyd George je takoj planil na noge in veselo zaklical: »Prav imate. Zelen voziček še vedno imam spravljen kot spomin na očeta. A do danes sem zaman ugal, kje se potika osel. Hvala vam!« Dvorana je zopet zagrohotala, in nasprotnik je bil uničen.

Nekoč je kandidiral Lloyd George v parlament v rojstnem Walesu. Nekdo je zaklical po njegovem govoru: »Rajši bom glasoval za vraga kakor za vas!« Lloyd George je takoj odgovoril: »Gospod, vsa čast vaši politični zvestobi. A če ne bo hotel vrag kandidirati, morebiti le boste meni naklonili vaš glas?« Ta odgovor mu je prinesel zmago.

Afrika — zibelj človeštva. Znameniti afriški raziskovalec Leon Frobenius pripravlja svojo »zadnjo« ekspedicio na ekvator. (Frobenius je star že 60 let.) Nemška zemljepisna družba mu je dala v ta namen deset posebnih avtomobilov. S temi vozili namerava Frobenius prepotovati srednjo Saharo in ekvatorski del vzhodne Afrike. Trenutno proučuje Frobenius predzgodovinsko izobrazbo Norveške, Švedske, Abesinije, Južne Afrike in Palestine. Po vseh teh deželah ima svoje sodelavce. Po dosedanjih uspehih raziskovanj je Frobenius prepričan, da pravi vsega napredka in zibelj človeštva ni bila Azija, marveč Afrika.

Težko gre po stopnicah, pa vendar gre.

Sintetično pivo v dozah so iznašli, seveda v Ameriki

U 38

26

Pustolovščine nemške podmornice v svetovni vojni

V Carigradu se je združilo večje število Kavkazijcev v tako zvano »legijo Georgijcev«, ki so se ponudili, da bi se borili proti Rusom. Nekaj teh mož naj bi jaz prepeljal na Kavkaz. Georgijci so imeli nalog, po Kavkazu razstreljevati mostove, zažigati petrolejske vrelce in povzročati kakršnokoli škodo.

Georgijci smo takoj sprejeli v podmornico in tedaj sem zagledal med njimi kavalirja iz kavarn, ki je bil vodja te skupine. Predstavil se mi je kot georgijski knez; govoril je gladko nemški, angleški in francoski in sploh je bil videti svetlo naobrazen mož. S seboj je imel štiri može. Vsak izmed njih je imel nahrbtnik s seboj v teh nahrbtnikih so imeli ročne granate, razstreljevalne patrone in podobni vojni material. Vrh tega so bili vsi do zob oboroženi.

Dvignili smo sidra in bili veseli, da nam je po lenih dneh spet zapihal sveži morski veter okrog ušes. Zunaj na morju je bilo sijajno. Našo podmornico so na vsej vožnji spremljali delfini. Celi tropi delfinov so nas obkrožali in se prekipicali po vodi, kot bi šlo za stavo.

Knez, s katerim sem se razgovarjal o njegovih namelih na Kavkazu, me je vprašal, če bi mi smel pokazati spretnost svojih, mož v streljanju.

Jaz sem bil zelo radoveden, saj je znano, da so Georgijci najboljši strelci na svetu. Streljali so z repetirkami na delfine. Streljati na delfine pa ni lahko, kajti delfin pokaže komaj za dve sekundi svoj črn hrbet iz vode, potem pa bliskovito spet izgine.

Georgijci so izvrstno streljali. Mnogo delfinov so pogodili.

Zdaj sem jim hotel nekoliko ponagajati. Vprašal sem kneza, če bi mu smel zdaj jaz po-

kazati, kako znajo streljati nemški pomorščaki. Nekoliko začuden me je pogledal kajti ni si mogel misliti, da bi bili mornarji dobri strelci s samokresi. Ker pa je bil vljuden mož, je rad in z navdušenjem privolil v to.

Pomignil sem prvemu mornarju, ki je stal v bližini. Bilo je videti, kot da bi bil neprevačunsko poklical kar prvega moža iz posadke, ki je stal slučajno tam. Toda jaz sem dobro vedel, koga sem poklical. Ta mož je bil po poklicu strellec iz cirkusa in varieteteja ter je pogodil s samokresom vse, kar si hotel. Tega seveda knezu nisem povedal, temveč sem svojemu možu kar slučajno pomignil, naj stopi na most; kneza sem prosil, naj mi da svoj samokres in podčastnika sem vprašal, če bi si upal s tem samokresom streljati na delfina.

Morebiti bi pa poskusil, gospod kapitan. »Prosim,« sem rekel in mu dal samokres. Pomeril je in ustrelil. A prvi strel je zgrešil. Pogledal je samokres in rekel:

»Oprostite, ta-le samokres strelja na to razdaljo nekoliko previsoko.«

Georgijec se je smehljaj.

Zdaj se je pripodila mimo nova tropa delfinov. Hitreje, kot bi mogel misliti, je ustrelil podčastnik devetkrat zaporedoma in dva delfina sta zakravela in se postrani ulegla po vodi. S podmornico smo zavozili proti njima in ju s svojimi ostvami dokončno pobili, nato pa potegnili na krov, da bi nam naš kuhar pripravil za kosilo dobro pečenko.

Knez se je čudil in rekel:

»A to je bil seveda le slučaj.«

Vrnil sem knezu njegov samokres in ukazal prinesiti krožnik iz obednice. Vrgel sem krožnik kvišku. Knez je ustrelil — penk — a ni zadel. Takoj nato — ko je bil krožnik še v zraku — je ustrelil svoj podčastnik s svojim samokresom in krožnik se je razletel.

Georgijec se ni mogel dovolj načuditi.

»Popolnoma sem zmešan,« je rekel »Izgubili smo. Doselej sem vedno mislil, da ga ni na svetu, ki bi znal bolje streljati od Georgijcev.«

Pomignil sem mornarju, da lahko odide in braneč se sprejel knezov poklon, češ: saj vendar ne more nič škodovati, če se raznese po svetu novica, da zna vsak nemški podčastnik bolje streljati kot kak Georgijec.

A za svojo bahavost smo jo prav kmalu posteno izkupili.

Vožnja po črnem morju je bila čudovita. Zrak je tu tako čist, kot ga nisem videl še nikjer na svetu. Kmalu smo zagledali obrise Kavkaškega gorovja na obzorju in nekoliko za tem obrise nekega velikega samostana, ki je vztajal izza obzorja. Kljub veliki oddaljenosti sem lahko vsako okno v njem razločil. Spočetka smo mislili, da stoji samostan ob morju, a čim bolj smo se mu bližali, tem bolj se je višjal in končno smo spoznali, da stoji visoko v gorah.

Sele ob svitu naslednjega jutra smo dosegli obalo, in sicer v bližini mesta Poti.

Ob obali smo zagledali tri parnike. Bili so videti tovrstni parniki za olje. Da bi bili oboroženi, ni bilo videti in že smo se veselili, da se jih bomo mirno lotili. Poročnik Hellen je že sanjal o kavjarju, ki ga bomo našli na parnikih.

Ruski parniki so navadno vozili blizu obale, da bi se mogli v primeru napada od strani podmornic hitro zateči k obrežju. To je bilo zelo koristno, kajti ob obrežju je bilo podmornicam težko potopiti parnik.

Da bi jim torej preprečili to možnost, smo z vso brizno zavozili med nje in obalo. Tu smo mirno počakali, da so se približali.

Jutranji mirak se ni izginil in zato sem bil prepričan, da nas ne bodo opazili s parnika, zlasti še, ker smo imeli sive gore za hrbtom.

Ko smo bili še kakih tisoč metrov narazen, sem hotel pričeti s streljanjem. Toda nisem se dal poveljati, ko so se vsi trije parniki nenadoma okrenili proti nam in začeli divje streljati.

Vsi trije parniki so imeli na sprednjem delu po en top in s temi so streljali brezhibno. Ena od granat je priletela tik mimo nas, komaj pol metra nad našo podmornico.

Mesto povelja »Streljaj!« sem zaklical: »Hitro pod vodo!« Moji možje so skočili skozi vse odprtine v podmornico in v hipu je bila podmornica zaprta in se začela potapljati. Mislim, da se nismo še nikoli tako hitro potopili. Bil je pravi čudež, da nas niso zadel — imeli smo srečo!

V razdalji štirih tisoč metrov se je podmornica spet dvignila. Moji mornarji so v največji naglici pripravili topa za strel; da bi streljali s torpedom, na to sedaj nismo mogli misliti. Toda še preden so se moji možje pripravili, so Rusi že spet pričeli streljati, in sicer z večjim kalibrom kot prej. Zdaj se streljali s krovnimi topovi. Vragi so imeli tudi zadaj na krovu postavljene topove in to celo več kot smo spočetka mislili. Zato so bile njihove posadke tako pogumne.

Bil sem tako jezen, da bi najraje sam sebi prisolil zausnico. Če bi bil takoj spočetka začel napadati pod vodo, bi mi bil vsaj en pranic padel v roke. Toda jaz sem Ruse preveč podcenjeval in ker je Heller toliko govoril o kavjarju, nisem hotel, da bi se ladija s kavjarjem vred potopila v morje. Zdaj pa ne bom imel niti parnika niti kavjarja in vrhu vsega smo se še osramotili pred knezom, kateremu bi bil tako rad pokazal, da nismo neprekosljivi mojstri le v streljanju s samokresi, temveč tudi s topovi.

Na večer smo prepeljali Georgijce na obalo. Sli so temni usodi nasproti. Če jih ujamejo, jih bodo postrelili kot izdajalce in špijone.

Georgijcem je bilo tesno pri srcu, ko so nas zapuščali. Eden izmed njih se je celo obotavljal ali bi stopil v čoln, ki naj bi jih prepeljal na suho, ali ne. Toda knez je potegnil svoj samokres in pričel obdelovati moža s takimi izrazi in kletvami, da kaj podobnega še nisem slišal. Grozil mu je, da ga na mestu ustrelji, če se bo še količkaj obotavljal. To je pomagalo. Mož se je opogumil in šel z drugimi vred na suho.

Knez mi je bil prejšnji dan odkril svoje sree. Izročil mi je pismo za njegovo ljubico v Carigradu. Bil je na skrivaj zaročen s hčerko nekega turškega pasha.